

HE 89/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain, Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n ja eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolaissa, Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetussa laissa ja eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetussa laissa säädettyjä arvonlisä- ja vakuutusmaksuverokantoja.

Yleinen arvonlisäverokanta ehdotetaan korotettavaksi 23 prosentista 24 prosenttiin. Elintarvikkeisiin, rehuihin sekä ravintola- ja ateriapalveluihin sovellettava verokanta ehdotetaan korotettavaksi 13 prosentista 14 prosenttiin. Kirjoihin, tilattuihin sanoma- ja aikakauslehtiin, lääkkeisiin, liikuntapalveluihin, henkilökuljetuksiin, majoituspalveluihin,

televisio- ja yleisradiotoiminnasta saatuihin korvauksiin, kulttuuri- ja viihdetilaisuuksiin, tekijän suorittamiin taide-esineiden myynteihin, kaikkien taide-esineiden maahantuontiin sekä tekijänoikeusjärjestöjen saamiin tekijänkorvauksiin sovellettava verokanta ehdotetaan korotettavaksi 9 prosentista 10 prosenttiin.

Vakuutusmaksuvero ehdotetaan korotettavaksi 23 prosentista 24 prosenttiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1 Arvonlisäverolaki

Voimassa olevan arvonlisäverolain (1501/1993) 84 §:n mukaan yleinen verokanta on 23 prosenttia veron perusteesta.

Lain 85 §:n mukaan elintarvikkeisiin, rehuihin sekä ravintola- ja ateriapalveluihin, lukuun ottamatta alkoholi- ja alkoholijuomaverolaissa tarkoitettuja alkoholijuomia ja tupakkavalmisteita, sovelletaan alennettua 13 prosentin verokantaa.

Lain 85 a §:n mukaan kirjoihin, vähintään kuukauden ajaksi tilattuihin sanoma- ja aikakauslehtiin, lääkkeisiin, liikuntapalveluihin, henkilökuljetuksiin, majoituspalveluihin,

Yleisradio Oy:n ja Ålands Radio och TV Ab:n televisio- ja yleisradiotoiminnan harjoittamisesta saamiin korvauksiin, kulttuuri- ja viihdetilaisuuksiin, tekijän suorittamiin taide-esineiden myynteihin, kaikkien taide-esineiden maahantuontiin sekä tekijänoikeusjärjestöjen saamiin tekijänkorvauksiin sovelletaan alennettua 9 prosentin verokantaa.

EU:n jäsenvaltioiden arvonlisäverojärjestelmien yhteinen veropohja ja verokantarakenne on vahvistettu 28 päivänä marraskuuta 2006 annetussa neuvoston direktiivissä yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY. Direktiivin 98 artiklan mukaan jäsenvaltio voi soveltaa korkeintaan kahta alennettua verokantaa liitteessä III tarkoitettuihin ryhmiin kuuluvien hyödykkeiden luo-

vutuksiin. Direktiivin 99 artiklan mukaan alennetun verokannan tason tulee olla vähintään 5 prosenttia.

Hallitus päätti huhtikuun 4 päivänä 2012 valtioneuvoston kehyksistä vuosille 2013—2016. Kehyspäätöksen yhteydessä hallitus sopi uusista sopeutustoimista, joiden tavoitteena on kääntää valtion velan ja kokonaistuotannon suhde laskuun. Hallitus päätti muun muassa kaikkien arvonlisäverokantojen korottamisesta yhdellä prosenttiyksiköllä.

Hallituksen kehyspäätöksen mukaisesti yleisen verokannan ja alennettujen verokantojen tasoa ehdotetaan valtioneuvostollisista syistä nostettavaksi yhdellä prosenttiyksiköllä vuoden 2013 alusta. Yleiseksi arvonlisäverokannaksi säädettäisiin 24 prosenttia. Elin- ja palvelusalojen, rehujen sekä ravintola- ja ateriapalvelujen verokannaksi säädettäisiin 14 prosenttia. Kirjoihin, tilattuihin sanoma- ja aikakauslehtiin, lääkkeisiin, liikuntapalveluihin, henkilökuljetuksiin, majoituspalveluihin, televisio- ja yleisradiotoiminnasta saatuihin korvauksiin, kulttuuri- ja viihdetilaisuuksiin, tekijän suorittamiin taide-esineiden myynteihin, kaikkien taide-esineiden maahantuontiin sekä tekijänoikeusjärjestöjen saamiin tekijäkorvauksiin sovellettavaksi alennetuksi verokannaksi säädettäisiin 10 prosenttia.

Verokantamuutokset toteutettaisiin muuttamalla arvonlisäverolain 84—85 b §:iä ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolain-säädäntöön annetun lain 18 b §:ää.

1.2 Vakuutusmaksuverolaki

Vakuutusmaksuverosta säädetään eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetussa laissa (664/1966). Lain 3 §:n mukaan veron määrä on 23 prosenttia vakuutusmaksuista, joihin vero ei sisälly.

Vakuutusmaksuveroa on peritty samansuuruisena kuin arvonlisäveroa. Vakuutusmaksuveroon ehdotetaan vastaava korotus kuin yleiseen arvonlisäverokantaan. Vakuutusmaksuverokannaksi säädettäisiin 24 prosenttia vuoden 2013 alusta.

2 Esityksen taloudelliset vaikutukset

2.1 Arvonlisäverolaki

Johdanto

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on laskenut yleisellä tasapainomallilla (VAT-TAGE) verokantamuutosten aiheuttamia kokonaistaloudellisia vaikutuksia. Laskelmassa ei ole otettu huomioon muiden politiikkatoimien vaikutuksia.

Alla tarkastellaan korotusten välittömiä vaikutuksia uudistuksen ensimmäisen 12 kuukauden aikana. Luvut on laskettu vuoden 2013 tasossa.

Verokantojen korotusten on mallissa oletettu siirtyvän välittömästi ja täysimääräisesti kuluttajahintoihin. Mallin keskeisten tuotannon- ja hintojen eli pääoman hinnan ja reaali-palkkojen on oletettu sopeutuvan hyödykemarkkinoiden muutoksiin. Reaali-palkkojen on kuitenkin oletettu sopeutuvan viiveellä. Kansantalouden resurssien kohdentuminen paranee vähitellen, kun sopeutumisviipeen vaikutus vaimenee.

Laskelman tulokset on esitetty muutoksena kansantalouden perusrakenteesta. Kansantalouden perusrakenteen kuvaava makrotaloudellinen kehitys ilman verokantojen korotusta. Tulokset on raportoitu vuoden 2013 tasossa.

Kokonaistaloudelliset vaikutukset

Verokantojen korottamisen seurauksena bruttokansantuote alenisi 0,4 prosenttia kansantalouden perusrakenteesta. Tavaroiden ja palveluiden kokonaiskysyntä alenisi 0,7 prosenttia ja investoinnit alenisivat 0,4 prosenttia. Tuonti alenisi 0,5 prosenttia ja vienti 0,3 prosenttia kansantalouden perusrakenteesta.

Hintavaikutukset

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen käyttämän mallin mukaan verokantojen korottamisen on oletettu siirtyvän täysimääräisesti kuluttajahintoihin. Tällöin yleisen verokannan nouseminen 24 prosenttiin korotaisi sen piirissä olevien tavaroiden ja palveluiden hintoja 0,81 prosenttia. Alennetun 13 prosen-

tin verokannan nouseminen yhdellä prosenttiyksiköllä korottaisi sen piirissä olevien tavaroitten ja palveluiden hintoja 0,88 prosenttia ja alennetun 9 prosentin verokannan nouseminen yhdellä prosenttiyksiköllä 0,92 prosenttia.

Kuluttajahintaindeksi nousisi 0,62 prosenttiyksikköä.

Työllisyysvaikutukset

Verokantojen korottamisen seurauksena työllisyys alenisi 0,6 prosenttia perusurasta. Palkkojen sopeutuessa viiveellä työllisyys alenisi ensimmäisenä vuonna eniten suhteessa perusuraan, mutta alkaisi tämän jälkeen vähitellen lähestyä perusuran mukaista työllisyyskehitystä.

Eniten työllisten määrä kaupan ja majoituksen ja vähiten rakentamisen piirissä. Kaupan ja majoitusalan työllisten määrä alenisi 1,1 prosenttia ja rakennusalan työllisten määrä 0,3 prosenttia verrattuna työllisten määrään kansantalouden perusuralla.

Vaikutukset valtion talousarvioon

Yleisen arvonlisäverokannan korotus 23 prosentista 24 prosenttiin merkitsisi vuoden 2013 tasossa staattisesti arvioiden noin 575 miljoonan euron vuotuista verotulojen lisäystä, josta vuodelle 2013 kohdistuisi noin 479 miljoonaa euroa arvonlisäveron kahden kuukauden tilitysviiveestä johtuen.

Elintarvikkeiden, rehujen sekä ravintola- ja ateriapalvelujen arvonlisäverokannan korotus 13 prosentista 14 prosenttiin merkitsisi noin 170 miljoonan euron vuotuista verotulojen lisäystä, josta vuodelle 2013 kohdistuisi noin 142 miljoonaa euroa. Alennettujen verokantojen korotukset 9 prosentista 10 prosenttiin lisäisi verotuloja vuosittain noin 86 miljoonalla eurolla, josta vuodelle 2013 kohdistuisi noin 72 miljoonaa euroa.

Kokonaisuutena vuoden 2013 tammikuun alusta ehdotetut arvonlisäverokantojen muutokset lisäisivät verotuloja vuositasolla noin 830 miljoonaa euroa, josta vuodelle 2013 kohdistuisi noin 693 miljoonaa euroa.

Veron korotuksen seurauksena indeksisidonnaiset sosiaalietuusmenot kasvavat vuodesta 2014 lukien. Pienituloisten osto-

voiman tukemiseksi tehtävän ylimääräisen indeksitarkistuksen vuoksi valtion rahoittamia perusturvaetuuksia korotetaan 45 miljoonalla eurolla vuoden 2013 ajaksi.

Tulonjakovaikutukset

Verokantojen korottamisen seurauksena tuloerot kasvaisivat hieman. Tulonjaon epätaisaisuutta mittaava Gini-kerroin nousisi 0,05 prosenttiyksikköä. Kotitalouksien ostovoima heikkenisi keskimäärin 0,47 prosenttia. Eniten ostovoima heikkenisi alimmassa tulodesiilissä ja vähiten ylimmässä tulodesiilissä. Alimmassa desiilissä ostovoima heikkenisi 0,68 prosenttia ja ylimmässä 0,34 prosenttia.

Verokantojen korotus vaikuttaisi kuitenkin tulonjakoon myös sosiaalietuuksien indeksikorotusten kautta. Verokantojen korotukset siirtyvät hintojen muutosten kautta indeksikorotuksiin. Tämä lisäisi niiden kotitalouksien ostovoimaa, jotka saavat indeksisidonnaista sosiaalietuustuloa. Koska sosiaalietuudet painottuvat suhteessa enemmän pienituloisille kotitalouksille kuin suurituloisille, indeksisidonnaisten sosiaalietuuksien korottuminen lieventäisi verokantojen korotuksen tulonjakovaikutuksia.

Kun sekä verokantojen korotuksen suora vaikutus että indeksikorotusten kautta välittyvä välillinen vaikutus otetaan huomioon, verokantojen korotus nostaisi Gini-kerrointa 0,01 prosenttiyksikköä. Kotitalouksien ostovoima heikkenisi keskimäärin 0,37 prosenttia. Alimmassa tulodesiilissä ostovoima heikkenisi 0,37 prosenttia ja ylimmässä 0,31 prosenttia.

2.2 Vakuutusmaksuverolaki

Vakuutusmaksuveron korottaminen 24 prosenttiin merkitsisi noin 30 miljoonan euron vuotuista verotulojen lisäystä. Vuoden 2013 aikana lisäys olisi noin 28 miljoonaa euroa vakuutusmaksuveron yhden kuukauden tilitysviiveestä johtuen.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esityksen taloudellisia vaikutuksia on

selvitetty Valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksessa.

4 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

5 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

Lakia sovellettaisiin, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Ennen lain voimaantuloa kertyneisiin ennakkomaksuihin sovellettaisiin siten aikaisempaa lainsäädäntöä. Tämä vastaa aikaisempaa käytäntöä verokannan

muutostilanteissa. Voimaantulosäännökseen sisältyisi yhteisöhankintoja koskeva poikkeussäännös.

Vakuutusmaksuverolain muuttamisesta annettavan lain voimaantulosäännöksen mukaan lakia sovellettaisiin sellaiseen vakuutusmaksuun, joka maksetaan lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen alkavalta vakuutuskaudelta. Sellaisten vakuutusten osalta, jotka ehtojen mukaisesti uusiutuvat vuosittain ja jatkuvat vakuutuskauden kerrallaan, jollei vakuutusta irtisanota, voimaantulosäännös merkitsisi, että lakia sovelletaan lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen alkavan vakuutuskauden alusta lukien.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**arvonlisäverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 84 §, 85 §:n 1 momentin johdantokappale, 85 a §:n 1 momentin johdantokappale ja 85 b, sellaisina kuin ne ovat, 84 §, 85 §:n 1 momentin johdantokappale ja 85 b § laissa 1780/2009 sekä 85 a §:n 1 momentin johdantokappale laissa 1202/2011, seuraavasti:

84 §

Suoritettava vero on 24 prosenttia veron perusteesta, ellei 85 tai 85 a §:ssä toisin säädetä.

maahantuonnista suoritettava vero on 10 prosenttia veron perusteesta:

85 §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhan-
 kinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 14 prosenttia veron perusteesta:

85 b §

Poiketen siitä, mitä 85 ja 85 a §:ssä säädetään, korvaukseen palautettaessa oikeuttavista pakkauksista ja kuljetustarvikkeista suoritettava vero on 24 prosenttia veron perusteesta.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan, jollei jäljempänä toisin säädetä, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain tultua voimaan.

Lakia sovelletaan sellaiseen tavaran yhteisöhan-
 kintaan, joka 138 b §:n mukaan kohdistetaan lain voimaantulon jälkeisille kalenterikuukausille.

85 a §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhan-
 kinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja

2.

Laki**Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain (1266/1996) 18 b §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisena kuin se on laissa 1781/2009, seuraavasti:

18 b §
 Arvonlisäverolain 79 d ja 79 e §:ssä tarkoitettujen keräily- ja antiikkiesineiden maahantuonnista suoritettava vero on 10 prosenttia veron perusteesta, kun:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan, kun maahantuodusta tavarasta veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt lain tultua voimaan.

3.

Laki**eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain (664/1966) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 1782/2009, seuraavasti:

3 §
 Veron määrä on 24 prosenttia vakuutusmaksuista, joihin vero ei sisälly.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan sellaiseen vakuutusmaksuun, joka maksetaan lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen alkavalta vakuutuskaudelta.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2012

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPILAINEN

Osastopäällikkö, ylijohtaja *Lasse Arvela*

*Liitteet
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 84 §, 85 §:n 1 momentin johdantokappale, 85 a §:n 1 momentin johdantokappale ja 85 b, sellaisina kuin niistä ovat 84 §, 85 §:n 1 momentin johdantokappale ja 85 b § laissa 1780/2009 sekä 85 a §:n 1 momentin johdantokappale laissa 1202/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

84 §
Suoritettava vero on 23 prosenttia veron perusteesta, ellei 85 tai 85 a §:ssä toisin säädetä.

84 §
Suoritettava vero on 24 prosenttia veron perusteesta, ellei 85 tai 85 a §:ssä toisin säädetä.

85 §
Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhan-
kinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 13 prosenttia veron perusteesta:

85 §
Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhan-
kinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 14 prosenttia veron perusteesta:

85 a §
Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhan-
kinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 9 prosenttia veron perusteesta:

85 a §
Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhan-
kinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 10 prosenttia veron perusteesta:

85 b §
Poiketen siitä, mitä 85 ja 85 a §:ssä säädetään, korvaukseen palautettaessa oikeuttavista pakkauksista ja kuljetustarvikkeista suoritettava vero on 23 prosenttia veron perusteesta.

85 b §
Poiketen siitä, mitä 85 ja 85 a §:ssä säädetään, korvaukseen palautettaessa oikeuttavista pakkauksista ja kuljetustarvikkeista suoritettava vero on 24 prosenttia veron perusteesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan, jollei jäljempänä toisin säädetä, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain tultua voimaan.

Lakia sovelletaan sellaiseen tavaran yhteisöhankintaan, joka 138 b §:n mukaan kohdistetaan lain voimaantulon jälkeisille kalenterikuukausille.

2.

Laki

Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain (1266/1996) 18 b §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisena kuin se on laissa 1781/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 b §
Arvonlisäverolain 79 d ja 79 e §:ssä tarkoitettujen keräily- ja antiikkiesineiden maahantuonnista suoritettava vero on 9 prosenttia veron perusteesta, kun:

18 b §
Arvonlisäverolain 79 d ja 79 e §:ssä tarkoitettujen keräily- ja antiikkiesineiden maahantuonnista suoritettava vero on 10 prosenttia veron perusteesta, kun:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan, kun maahantuodusta tavarasta veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt lain tultua voimaan.

3.

Laki**eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain (664/1966) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 1782/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Veron määrä on ^{3 §} 23 prosenttia vakuutusmaksuista, joihin vero ei sisälly.

Ehdotus

Veron määrä on ^{3 §} 24 prosenttia vakuutusmaksuista, joihin vero ei sisälly.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan sellaiseen vakuutusmaksuun, joka maksetaan lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen alkavalta vakuutuskaudelta.
